

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemán 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inzerat (oznanilo) v „Kmetovalecu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, Salendrove ulice števil. 5.

Štev. 18.

V Ljubljani, 30. septembra 1887.

Leto IV.

Obseg: Snažite živali! — Kako bi lahko zmanjšali stroške za dminarska dela — Kompost ali gnoj mešanec — Šota kot nastil — Razne reči. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inzerati.

Snažite živali!

Mnogokrat sem uže pisal v tem listu o važnosti snaženja živali, oziroma njih kože. Vnder vem, da še mnogo naših gospodarjev neče ali ne more prav razumeti, zakaj naj živini kožo snažimo. Ni jim tega zameriti, kajti važnost osnažene kože za zdravje živine, le tisti vé ceniti, kateri pozna sestavo in delovanje živalske kože. Iz tega vzroka namenil sem se, našim gospodarjem v pouk o koži sami nekaj povedati, kajti prepričan sem, da bode, kder spozna sestavo kože in njeno delovanje, pustil snažiti svojo živino in to ne le samo konje, ampak ravno tako tudi goveda.

Koža je organ tipa. Ob enem pa tudi pokriva vse vnanje površje telesa in varuje nežnejše spodnje organe.

Na nekaterih mestih, na pr. na ustih, na očesnih vejicah prehaja v sluznico, ki zastira notranje telesne dele. Sluznica je vedno vlažna (sluzna) in ni sposobna za natančen otip. Vnanja telesna koža je pa še posebno imenitna kot izločevalen organ ter obstoji iz dveh popolnoma različnih plasti, iz spodnje usnjice in iz zgornje tenčice, zraven so še nekatere postranske tvorine, na pr. lasje, nohti itd.

Tenčica ali gornja kožica je prozorna in brezčutna kožica, katero z iglo lahko prebodeš in privzdigneš. Na mestih, koder se ta kožica pogostoma tare in tlači, odebeli, in ondi nastanejo tako imenovani žulji. Znojne luknjice ali preboji (pore) so brezštevne in fine livkaste jamice v tenčici, tudi lasje rasto iz enacih globelic. Anatomična preiskava nam

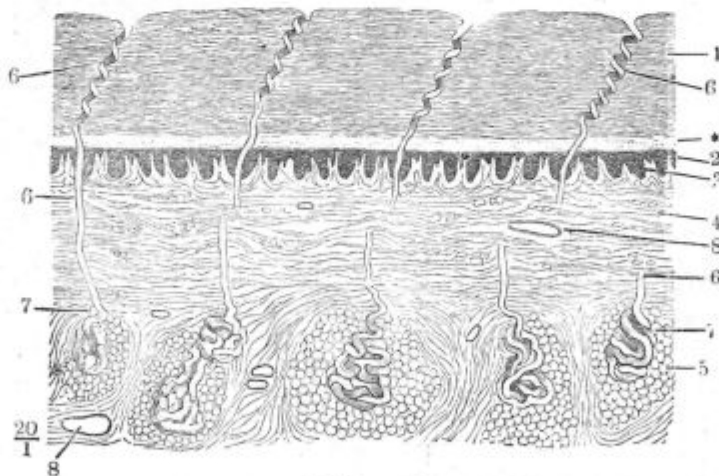
pokaže, da je tenčica, podoba 56., zložena iz plošnate tkanine, v kateri ni niti žil niti živcev.

Njena vnanja plast ima samo posušene celice, ki se v podobi belih luskin otirajo in odpadajo. Nasproti tej gornji plasti je pa njena najdoljnja plast mehka in vlažna, odlupljena je videti mrežasta, ker tipalne bradavičice delajo v njej vtise. Imenujemo jo sluzno mrenico, a zanimiva je zaradi tega, ker so v njej vlo-

žena barvila (pigment), od katerih ima koža živalska različno barvo.

Usnjica je najdebelejša kožna plast in je polglavitni del živalske kože. Ta debela in žilava plast je spolstena iz vezne tkanine, prožnih vlaken, žil in živcev. Ogoljena in očiščena dlak se stroji in daje usnje, dolgo kuhana spremeni se v klej.

Pogledamo li to kožo s povekšalnim steklom (glej

Podoba 56.

Koža prorezana. 20krat povečana, 1 Rožena tenčica; 2 sluznica; 3 bradavičice; 4 usnjica; 5 mezdra; 6 znojni predor; 7 klopečasta zleza; 8 prerezana žilica.

podoba 56.), opazimo na njej neizmerno mnogo malih sršečih bradavičic, tako imenovanih tipalnih bradavičic, v kojih se končavajo pretenke živčne nitke, zato mislijo, da je v teh bradavičicah sedež tipa. S prostim očesom jih lahko vidiš na konci prstov, kjer so nanizane v slokaste poteze. Koža pa ni povsodi enako občutljiva za otip, temveč je na raznih mestih jako različna. Največa je občutljivost konci jezika, najslabša pa na hrbtu.

Na notranji plati prehaja usnjica malo po malo v rahlejšo tkanino, zvano mezdro, v kateri leži vse polno tolstih mehurcev, zato se ta plast tudi imenuje tolstnica ali salovnica, ter ima namen varovati nekatere organe. Zato je nekod sešodno debela, na pr. po trebuhu, drugod je pa skoro nič ni, na pr. na uhlji. Pri debelih osobah je ta plast po več prstov debela.

Kakor postranske tvorine spadajo h koži tudi lasje, nohti, luske, perje in rogovi.

Lasje tiče s korenino, tako imenovanim lasnim mešičkom v jamicah gornje kože. Rasto pa samo na donjem kraji, kajti v nje ne prihaja nobeden živec niti kaka žila, zato se lahko brez vse bolečine strižejo. Ob straneh ima vsak las lojnice, to so namreč grozdaste žlezice, iz kojih se neki loj cedi v las. Toda ne samo lasje, temveč vsa koža dobiva iz onih tolščobnih žlez potrebno mast, ki vzdrži kožo voljno in gladko.

Nohti, luske in perje prav za prav niso nič drugega, nego močno razviti, razploščeni ali razčehani lasje, rasto torej takisto samo na dnu in so tudi brez čuta. To isto velja tudi za roge.

V koži se nahaja obilo jako drobnih, kakor las tencih žilic, a po njih tekoča kri je po vsem telesnem površji v bližnji dotiki z zrakom, kajti od vnanjega zraka jo ločijo samo stene krvnih posodic in kožna tenčica. Skozi te tenke kože pa morejo v žilicah zaprte tekočine nekoliko prodirati in sicer v podobi pare, ki potem skozi male proboje na tenčici stopa kakor znoj ali pot na površje. To se godi v znojnicah ali znojnih žlezah, obstoječih iz klopčasto zvitih cevč, ki leže na dnu usnjice ali pa v mezdrji. Od vsake znojne žleze vodi polžasto zvit znojni predor, podoba 56., na površje.

Znoj je nekoliko kisel in ima v sebi 98 odstotkov vode, potem kuhinjske soli, tolsče in hlapne tolsčobne kisline, od kojih dobiva znoj neki poseben duh. Mnovina izparjenega znoja je znatna in iznaša znamenit del od vseh od trupla izločenih tekočin. Za vsako uro pride na 1 funt telesne teže po priliki 1 gram znoja in za vsak četvorni centimeter površja 0.007 grama. Izhlapevanje skozi kožo je za zdravje potrebno, in talesu škodi, ako koža v tem delovanju zaostane, in celo smrt more biti nasledek premajhnega izhlapevanja, ako se na pr. vsled opeklin zniža na eno tretjino. Živali, katerim so s kacim povlakom kožo namazali in tako zamrtvili kožne proboje (pore), umrle so za nekaj

časa. Znojenje pospešujejo vsa sredstva, ki več krvi v kožo priganjajo, na pr. vnanja toplota, hitro gibanje, tople pijače, pa tudi duševne razdražbe.

Delovanje kože v tem smislu, kakor sem povedal, ovira pa pri naših domačih živalih najbolj nesnaga t. j. prah i. t. d., ker je pri nas redkokrat navada goved snažiti, zato je pa naša goved tako rekoč vedno na pol bolna, jed ji tekne slabo, daje malo mleka i. t. d. Torej snažite svojo goved, dobiček bode te kmalu spoznali.

Kako bi lahko zmanjšali stroške za dninarska dela.

Naši delavci so dragi. To čujemo čim dalje bolj iz ust gospodarjev, ki morajo vsa dela opravljati z domačimi dninarji. Posebno večim posestnikom gre za kožo, ko niti vselej potrebnih dninarjev ne morejo dobiti. Delo jim tako zaostaja, večkrat celo zaostane. Navadna posledica tega pa so večji stroški za delo zamujeno. Delavcev nam torej sešodno za nujno delo tudi večkrat primanjkuje.

Naši dninarji so vrhu dobre plače tudi kaj nezanesljivi v delu. Oni niso vajeni poštenega in priduega dela, ker ne delajo vestno gospodarju, temveč le sebi v korist — počasno in površno. Za slabo delo in še tisto malo dela mora torej gospodar šteti dninarjem pošten denar.

Ta žalostna istina izvira poglavitno še iz časov tlake ali rabote in pa desetine. Takrat so se tlačani na grajščakovem polji priučili in privadili nemarnemu in površnemu delu, ker so ga opravljali z najslabšim orodjem in na najslabši način. Iz tedanjih časov ohranila se je po mnogih krajih, posebno po Dolenjskem, še do dandanes ta razvada. Vrhu tega prihajajo naši dninarji tudi pozno na delo, večkrat celo nočejo na delo priti, ampak pošiljajo namesto sebe, če je le mogoče, svoje otroke na delo.

Opravičena je torej nejevolja in pritožba gospodarjev o draginji tacega dela. Nad vse važno postaja pa tudi vprašanje, kako bi se vzboljšalo delo, ob enem pa stroški za nje zmanjšali. Kajti v današnjih okolščinah, ko nam postajajo letni dohodki čim dalje bolj pičli, vsakeršni stroški pa se množijo, treba je z vso skrbnostjo gledati in delati, da se kjer le mogoče kak strošek prihrani. Le tako si moremo kaj prištedeti na korist večjega letnega dohodka.

Da smo tudi pri delu lahko varčni in se tako ogiblujemo nepotrebnih stroškov, znano je dobro. Pota pa, po katerih naj bi sleharni gospodar z vso skrbjo hodil, da doseže ceneje delo, bila bi naslednja:

1.) Da se v akordu izvršujejo vsa dela, ktera je le moči. S tem si delavec lahko več zasluži, gospodar pa več prihrani. Naši dninarji so še zelo malo vajeni tacega dela. V svoji nezaupnosti se bojé, da bi bili s takim delom prevarjeni in bi manj zaslužili nego sicer

z dnino. Potreba je torej akordno delo udomačiti tudi pri nas, da bode dajalo delavcu in gospodarju tiste koristi, katere drugod, koder je že v navadi. Vpeljati se pa mora pametno in polagoma, da se delavec ne oplaši:

2.) Da se plačujejo dninarji po svoji naravni zmožnosti za delo t. j. po spolu in starosti. Moškiu dajemo boljše dnino nego ženskam, ker jo tudi zaslužijo. Ženskam se plačuje 70—80% moške dnine. Ali poleg odraslih in za navadna dela dosti močnih ljudi imamo tudi mladino (dečke in deklice) za lahka dela. Tej naj se manjša dnina odmeri, ker tudi manj zasluži. Mladina se lahko za mnoga dela v gospodarstvu porabi, in bilo bi enako nespametno, odganjati jo od sleharnega dela kakor plačevati z dnino, katero dobivajo odrasli. Dečkom in deklicam naj se daje dnina, ki znaša 40—50% moške dnine. Če bomo na ta način z ozirom na letni čas vestno odmerjali dnino, prihranili si bomo lahko veliko.

3.) Da se plačujejo dninarji tudi po njih spretnosti in pridnosti za delo in po teži dela, katero morajo opravljati. Tudi posebno sposobnost delavčeve za kako posebno delo je treba v čislj imeti. Le na ta način si bomo pridobili delavcev, ki bodo poleg dobrega dela tudi več naredili, kar je gospodarju gotovo v korist.

4.) Da se dninarjev prav okoristimo. Gospodarska dela ločimo poglavitno v moška in ženska; poleg teh imamo tudi dela, ktera lahko opravljajo dečki in deklice. Ali bi ne bila zapravljevost, ako bi n. pr. ženska dela opravljali moški, ko je vendar žensko delo ceneje in v tem slučaju pravšno. Isto tako bi ne bilo prav, ko bi mladež nadomeščali z dražimi ženskami.

5.) Da se dela prav vodijo t. j. da se dela dobro razdelijo in delavcem prav odkažejo. Vsa dobrota in množina dela zavisna je od nadrega vodstva. Gospodarska dela se morajo večkrat po potrebi prav ločiti in združiti. Za vsako delo naj se po namenu in času, v kojem se ima izvršiti, odkaže pravo število najsposobnejših delavcev. Ti morajo imeti s tistim dovolj opravka ter ne smejo tratiti časa s tekanjem z dela na delo. Kolikokrat se pri nas v tem ne greši?

6.) Da se delo z najpripravnejšim orodjem opravlja, ker se tako hitreje in bolje in zategadelj ceneje naredi.

7.) Da se delo na najboljši način izvršuje.

8.) Da se delo o pravem času izvrši. Zamuda v delu se vedno maščuje. Opomnim naj le n. pr. pletve. Kar se lahko naredi po zimi, ko je malo dela in so delavci cenejši, naj se ne odlašna na spomlad ali poletje, ko je delo nujno in drago.

9.) Da se za delo, kjer le kaže, poslužujemo vprežne živine in s to nadomeščamo drago ročno delo in da rabimo, kolikor je dobro, različne kmetijske stroje.

10.) Da se varujemo in ogiblujemo, kjer je le moči, nepotrebne dela.

11.) Da vsa dela, bodisi dninarska ali akordna,

strogo nadzorujemo, a pri tem prijazno in spodbudljivo ravnamo z delavci.

12.) Da opuščamo kulture, ki se ob denšnjih razmerah ne splačajo radi obilega in dragega dela in negotovega pridelka ali pa slabe cene. Kje kmetovalca v tej zadevi tu in tam čevelj žuli, pogodi lahko sam! Gospodarstvo bodi tako urejeno, kakor velevajo krajevne razmere, ki so tudi odločilne za porabo več ali manj dela. Živinoreja s pridelovanjem krme vred prihrani nam veliko dela in daje gotove dohodke. Zato nam pa tudi tolikanj kaže baviti se ž njo!

Gospodar, ki se bode kolikor more vestno ravnal po teh vodilih, prihranil si bode sigurno veliko denarja, kterega sedaj še za delo brez pomisleka troši na veliko škodo letnega dohodka. Torej varčnost pri delu!

V. Rormann.

Kompost ali gnoj mešanec.

Gnoja nimamo nikoli preveč. On je potreben sleharnemu gospodarstvu, ki brez njega hira in propada. Ta resnica je povsod in uže od nekdanj znana.

Tem bolje se moramo čuditi, kako je mogoče, da ljudje toliko gnojil napravijo in potratijo, da se brez koristi poizgubijo. Vsaki dan požgajo ali v vodo pomečejo kmetovalci premnogo najboljših gnojil.

Gnoj vpliva na rastline po tvarinah, ki se v njem nahajajo. Katera šara takih tvarin nima v sebi, tista ni gnoj. Zlasti so pa tri tvarine, ki so najbolj gnojilne: dušik, fosforova kislina in kalij. Rastline potrebujejo teh in rastejo tako, da jih vzprejemajo v sebe. Ako torej rastline spravimo v zemljo, razkrojijo se ondi, razpadejo v tvarine, iz katerih so sestavljene bile. Te tvarine služijo pa sedaj drugim, novim tvarinam v hrano, ali z drugo besedo: one so gnoj; toda če rastline poprej gredó skozi živalsko truplo, razkrojijo se še bolje. In iz tega je razvidna vrednost hlevskega gnoja proti gnojenju s samimi rastlinami, ki so bile v zemljo zakopane. Sicer pa so rastline vsekakor dober gnoj!

Bodi pa, da rastline in njih odpadke za gnojenje zbiramo, bodi da rastline živini polagamo in hlevski gnoj rabimo, vselej krmimo, gnojimo zemljo z dušikom, fosforovo kislino in kalijem.

Imamo pa še eno sredstvo, s katerim je rastlinam pomagati do gnoja, ki vpliva na nje kakor hlevski gnoj, čeravno njegove tvarine niso šle skozi živalska trupla. To sredstvo je kompost ali gnoj mešanec. V njem lahko skupljamo vse tvarine, ki so potrebne rastlinam.

Na ta način pomnožimo tudi hlevski gnoj, ne stane pa nas ničesar drugega, kakor malo več skrbi za dobro gospodarjenje. Treba je le nekoliko več storiti za kompost, in ugodni učinki bodo se kmalu začeli kazati.

Pred vsem moramo kompostni kup dati nanašati prav blizu gnojišča. Najbolje postavljen je tako, da gnojnica v njegov kup odteka in odceja. V podlogo mu služi plast prsti, tudi kislá šota je dobra. Plast bodi 30—50 cm. visoka. Na to plast nanašamo

vse, kar odpade od rastlinstva, a ni za drugo rabo. Vse takšne reči se pobirajo po kuhinji, dvorišči, vrtu, cesti itd. Z bližnjih stez se naj pobere vse, kar tje ne sodi, ter spravi na kompost. Cestarji strgajo blato s cest ter ob robih na kupe. Močno ustreže njim, kdor one kupe pograbi in odpravi. Za kompost so izvrstni. Človeški odpadki se naj tudi na kompost spravljajo, s pepelom potrosijo in s prstjo pokrijejo.

Dodene se lahko še vsakovrstna šara, plevel, raztrošeno seno, slama, korenje itd. Vse vkup zloži se nad plasteno plast 50—70 centimetrov debelo. Na to nanosi se zopet tolika plast prsti. Tako se nadaljuje, dokler ni ves kup $1\frac{1}{2}$ metra visok. Zavreči se ne sme nič; smeti vsakovrstne, stiri, pleve, strohnela slama, sploh vse, kar od rastlinstva ni za drugo rabo, sodi na kompostni kup.

Ko je kompost, ali prav za prav rastlinski del njegov s prstjo pokrit, napelja se na njo od gnojnične jame gnojnica, da jo vso premoči.

Rastlinske tvarine v kompostu začnejo trohneti in zatem kaže vsak peti teden kup premetati in prekopati z lopatami po dvakrat. Tako dobimo izvrsten gnoj, ki je za vsako porabo po njivah, vrtih, vinogradih in travnikih.

Hočemo še umetnih gnojil posluževati se, lahko jih dodajemo kompostu, kedar ga prekopavamo. Zvrha spusti se gnojnica, zmešana z vodo. Takov gnoj je močen in dela izvrstno.

Skoraj ni verjeti, koliko se na ta način pripravi, gnoja, ki bi sicer poizgubil se. Brez komposta je gnojnica večidel malo porabna in odteka brez koristi na vse strani.

Recimo: funt kalija velja povprek 10 kr., funt fosforove kisline 13 kr., funt dušika 40 kr. Iz tega bode vsakemu jasno, da mora velik kup komposta biti veliko vreden.

Najbolje je odvažati kompost na njive jeseni. Zrak je tedaj vlažen in pospešuje konečno razkrojitev in pomešanje gnojilnih tvarin s njivno prstjo.

Šota kot nastil.

Za nastil pomanjkuje uže slame in drugih navadnih reči, ki rabijo za nastiljanje. V nadomestek služi šota, katera je vredna pozornosti naše. Sicer nima mnogo dobrih tvarin v sebi, kar velja posebno o močvirski šoti. Vender ima to svojstvo, da popije mnogo vode, zlasti pa amonijak, ki pripada k najmenitnejšim gnojilom. Na Hanoveranskem imajo fabriko, kjer prirejajo šoto za nastil. Rabi jim v to svrhu močvirska šota, to pa v kosih, kakor oreh velikih. Roba je suha, lahka, luknjičasta in rjave barve. Narejali so z njo mnogo znanstvenih poskusov, o katerih poročajo naslednje:

Dr. Wattenberg trdi, da 100 delov na zraku posušene šote vzprejme v sebe 860 delov vode, ako ta iz lijaka kaplja na njo. Primerjali so šoto tudi s smre-

kovim žaganjem ter zasledili, da ima smrekovo žaganje 0·9 procentov dušika, 0·5 pepelnih tvarin, šota pa 0·49 dušika in 1·33 pepelnih tvarin. Vode popije šota 860 procentov, žaganje pa 368. Nedvojbeno presega šota v tem oziru žaganje, kakor dokazujejo številke. Šota se tudi hitreje razkrajja v zemlji nego žaganje. V hlev so zaprli dva ovna za 54 dni na prostor mereč 3·5 metra. Nastiljali so jima zaporedoma 11·71 kilo šote na zraku posušene. Ob koncu poskusa bilo je 132·5 kilo svežega gnoja. Nastil ostajal je zmeraj primerno suh in je torej vzprejemal trde in tekoče odpadke živalske v sebe popolnoma; po amonijaku ni nikoli dišalo v hlevu. Smrekovega žaganja porabili so v podobnem poskusu mnogo več.

Dr. M. Fleischer, vodja štacije za poskušnje z močvirsko šoto v Bremenu, poroča, da je 69·9 kilo take šote popilo 895 procentov vode, a ržena rezanica samo 390 procentov. Podobnih učinkov dajale so novejšje poskušnje na kralj. živinozdravni šoli v Hanoveru, o katerih poročajo to le: Dva konja postavili so v hlev ter jima nastiljali 0·12 metra posušene šote, $\frac{2}{3}$ od ene bale. Šest dni pozneje ovohali so v hlevu neprijetni, oči grizeči amonijak, kateri konjem toliko nagaja in škoduje. Zraven je bil drug hlev z dvema konjema, katerima so pa nastiljali s slamo. Zatem so skušali izmeriti, koliko se nahaja amonijaka v slehernem hlevu. Zasledili so, da je amonijaka v hlevu, kjer so s slamo nastiljali, bilo toliko uže šesti dan, kolikor v drugem, kjer so šoto rabili za nastil, šele petnajsti dan. Dvajseti dan postajala je šota čimdalje bolj mokra. Dode-nejo malo nove šote, kar je precej v sebe vzelo mnogo amonijaka iz zraka v hlevu. Šele trideseti dan je zopet tist zrak bil enako poln amonijaka.

Bala take šote, 128 kilo težka, velja 5 mark in zadostuje 30 dni za nastil. Namesto nje bi trebalo 150 kilo slame, vredne $7\frac{1}{2}$ marke. Dobljene šote porabilo se je za izkušnjo nekaj pred drugim nastiljanjem, nekaj pustilo za poznejšnje poskuse. Po preteku tridesetih dni bilo je blizu trikrat več dušika v šotnem gnoji, nego v svežem konjskem, kalija in fosforove kisline pa ravno toliko.

Svojstvo šote vzprejemati v sebe pline, ostaja enakomerno. V tem oziru imamo iste učinke, nastiljamo li edenkrat ali 3—4krat. V prvem slučaju naredi se navadni hlevski sopuh. Temu prihajamo v okom, če šote drobno nasipamo v tankih plasteh. Te nadomestijo z novimi, brž ko so stare mokre postale. S šoto nastiljati kaže zlasti tam, kjer imajo za gnojišče premalo prostora. Gnoj od dveh konj zavzema skoz vse leto prostor 20 kubičnih metrov.

Razne reči.

— Konji, ki se ne dade podkovati, pomirijo se s peteršilovim oljem tako, da so krotki kot ovce. Vlije se nekaj tega olja na ruto in na roki, ter se z rokama drži ruta konju pred nosom.

— Strešne skodle ali krovnice (šinkelni) se narede trpežnejše, če se dva do tri dni namakajo v apnenem beležu in potem šele pribijejo na streho posušene. Take skodle se izvrstno branijo vremenskim spremembam in so še celo nezgorljive. Lesu prodre namreč v luknjice apno, katero se spoji na zraku z ogljikovo kislino ter postane potlej trdo, kar naredi skodle trdne in nezgorljive.

— Da se ne zaduši živina, kadar ji v grlu zastane kaka jed, priporoča neki skušen kmetovalec nabrizgati živini v ušesi mrzle vode. Vsled tega otrasa žival z glavo in največkrat tako sama odpravi napotek iz grla.

— Da se odvrne krvotok goveji živini, to je, da se ubrani, da živina ne šči krvi, priporoča se žveplena kislina (hudičevo olje). Majhna žličica žveplene kisline se vlije v bokal vode in s tako okisano vodo se vsak dan po leti okisa krma. O hudi vročini taka okisana voda, s krmo pomešana, tudi dobro deje prasičem.

— Šotna nastelja kot zdravilo proti ščipanju konj. V hlevih konjske železnice (tramvaja) v Bremenu rabi v nasteljo izključljivo le šota. Opazovali so, da nekateri konji jedó to nasteljo, dokler še ni onečejena. Tistih konj potem nikdar ne šči plje, če so bili tudi prej večkrat bolni za to bolezen.

Gospodarske novice.

* **Odlikovanje.** Dvaintrideseto potovalno zborovanje avstrijskih in nemških čebelarjev bilo je letos v Stuttgartu na Virtemberskem. Z zborovanjem bila je združena velika čebelarska razstava. Na to razstavo poslal je čebele svoje, orodje in umetno satovje tudi naš obče znani čebelar gos. M. Ambrožič iz Mojstrane. Gosp. Ambrožič dobil je za razstavljene žive čebele prvo darilo, t. j. srebrno kraljevo virtembersko medalijo. Darilo je nj. kr. visokost princ Viljem osebno izročil g. Ambrožiču, ki je bil pri razstavi navzoči. Razen tega darila dobil je g. Ambrožič diplomu za razstavljeno čebelarsko orodje in častno diplomu za umetno satovje.

* **Kupčija s sadjem** je letos jako živahna, žal, da so jabolka tako slabo obrodila na Kranjskem. Cena kislim; otresenim jabolkom za mošt je $3\frac{1}{2}$ do $4\frac{1}{2}$ gld. Namizno sadje je primerno draže. Domač trgovec s sadjem gosp. V. Rohrmann iz Ljubljane šel je osebno v Stuttgart na Virtembersko, da ostane tam za čas letošnje kupčije s sadjem.

* **Premeščenje in nameščenje živinskih zdravnikov na Kranjskem.** Okrajni živinski zdravnik v Kočevju g. A. Perdan prestavljen je v Ljubljano in okrajni živinski zdravnik v Črnomlju gosp. A. Folakovsky pa v Kranj. Imenovana sta za okrajna živinska zdravnika g. Jos. Kindig v Kočevje in g. J. Sadnikar v Črnomelj.

* **Specijalna razstava s šolskih vrtov.** C. kr. štajersko vrtnarsko društvo priredi 15. in 16. oktobra v Gradcu v viteški dvorani specijalno razstavo svežih

pridelkov s šolskih vrtov, načrtov šolskih vrtov, in or dja, primerne za obdelovanje.

* **Čebelni semenj.** Po stari navadi zbrali so se 12. septembra veliki čebelarji dežele kranjske v Ljubljani pred frančiškani, da so se pogovorili o letošnjem pridelku in določili ceno medu in vosku. Čebele se letos niso nič kaj obnesle, jedina Ribnica je imela izvrstno čebelno letino. Slabo je bilo po Gorenjskem, najslabeje pa po Notranjskem. Cena za kilogram satovja določila se je po 22 kr. Največ pripeljanega blaga (rožnega medu) nakupil je g. Oroslav Dolenc, ki pošilja kranjski med na Nemško in v druge inozemske kraje, kjer prireajo iz medu sladka vina itd.

(Sl. N.)

* **Pokrajinska razstava v Trebovljah** trajala je od 24. do 28. septembra t. l., Bila je kaj lično prirejena, primerno zelo velika in dobro obiskovana. Posebno se je razstava odlikovala z rečmi, ki se tičejo šolskega vrtnarstva. Kako razvito je uže šolsko vrtnarstvo na Štajarskem in kako je še na Kranjskem!

* **Remuneracija živinskemu zdravniku**, ki se hoče naseliti v Radovljici, razpisuje ravnokar deželni odbor kranjski, do katerega naj se prosilci tudi obrnejo.

* **Prodaja plemenske govedi beljanskega plemena** bode v Kranji 8. oktobra dopoldne ob 9. uri. Podrobnosti je brati med inserati v današnji številki „Kmetovalčevi.“

* **Premiranje konj na Kranjskem za l. 1887.** zvršeno je po vseh konkurznih postajah. 1. t. m. bilo je premiranje konj v Radovljici. Prignali so 14 kobil z žrebeti 14 štiriletnih kobil in 7 žrebet. Za kobile z žrebeti, dobili so premije: Anton Prešeren iz Brega 40 gld.; Janez Gogola iz Studenčič 25 gld.; Fran Stroj iz dvorske vasi 20 gld.; Josip Kolman iz Zapuž 20 gld.; Vincencij Jan iz spodnjih Gorjan 15 gld.; Miha Verovec iz Brega srebrno svetinjo; Janez Walland iz Hlepč srebrno svetinjo; za kobile brez žrebet pa: Janez Bretnar iz Nož 30 gld.; Janez Legat iz Zabreznice 20 gld.; Janez Mihelič iz Nož 15 gld.; Anton Iskra iz Polč srebrno svetinjo; Fran Dežman iz Hraš srebrno svetinjo; za žrebeta: Tomaž Prešeren iz Lesec 10 gld.; Franja Rozman z Otoka 10 gld.; Janez Babič z Brezja 10 gld.; Simon Mlakar iz Pirašice srebrno državno svetinjo; Janez Prajs iz Nove vasi srebrno državno svetinjo. — V Mengšbi bilo je premiranje 2. septembra. Prignali so 12 kobil z žrebeti, 5 kobil brez žrebet in 10 žrebet. Premije so dobili: za kobile z žrebeti: Matija Sršen s Skaručne 40 gld.; Andrej Bohinec iz Zapog 25 gld.; Janez Levec iz Mengša 20 gld.; Jakob Bazaj iz Suhorja 20 gld.; Andrej Tepiči z zgornjega Brnika 15 gld.; baron Lichtenberg iz Abacha srebrno svetinjo; Matija Golob iz Št. Jurija srebrno svetinjo; za kobile brez žrebet: Janez Mol 30 gld.; Janez Likozar iz Voklega 20 gld.; Andrej Mejač iz Komende 15 gld.; Fran Pavlič s Klanca srebrno svetinjo; za žrebeta: Jakob Goljat iz Polja 10 gld.; Aleksander Bergant iz Št. Jurija 10 gld.; Josip Sršen iz Dopale vasi 10 gld.; baron Lichtenberg

iz Abaha srebrno svetinjo in Josip Debevec iz Polja srebrno svetinjo. Na Vrhniki bilo je premiranje 3. t. m. Prignali so 11 kobil z žrebeti, 5 kobil brez žrebet in 5 žrebet. Za kobile z žrebeti dobili so premije: Jernej Jeraj iz Notranje Gorice 40 gld.; Matija Remšgan z Brezovice 25 gld.; Janez Krmelj iz Kozarjev 20 gld.; Jarnej Per iz Sapa 20 gld.; Janez Tremelj iz Dobrunja 15 gld.; Josip Kršmanec iz Pivke srebrno svetinjo; Gabrijel Jelovšek z Vrhnike srebrno svetinjo in Marija Petrič z Vrda srebrno svetinjo. Za kobile brez žrebet: Fran Gregurka iz Sinje Gorice 30 gld.; Fran Seliškar iz Lukovice 25 gld.; Pavel Kušar iz Sinje Gorice 15 gld.; Fran Rus iz Loga srebrno svetinjo. Za žrebeta: Valentin Korče iz Sinje Gorice 10 gld.; Janez Mušič iz Blatne brezovice 10 gld.; Andrej Marinka iz Zunanje Gorice 10 gld.; Janez Jeraj iz Sinje Gorice srebrno svetinjo in Luka Strah iz Dobreave srebrno svetinjo. V Ribnici bilo je premiranje 5. t. m. Prignali so 10 kobil z žrebeti, 9 kobil brez žrebet in 11 žrebet. Za kobile z žrebeti so dobili premije: Nace Mrhar iz Prigorice 40 gld.; Štefan Hamberger iz Ribnice 25 gld.; Jakob Lavrenčič iz Sodražice 20 gld.; Štefan Hönigmann iz Srednje vasi 20 gld.; Fran Urbančič iz Glažute 15 gld.; Matija Perc iz Kovlerjev srebrno svetinjo, Gustav Stuhec iz Kočevja srebrno svetinjo. Za kobile brez žrebet; Jurij Milič iz Kovlerjev 30 gld.; Jurij Lesar iz Kobača 20 gld.; Josip König iz Gornje vasi 15 gld.; Štefan Hönigmann iz Srednje vasi srebrno svetinjo, Josip Čampa iz Žlebiča srebrno svetinjo. Za žrebeta: Matija Perc iz Mošvalda 10 gld.; Josip Hönigmann iz Kovlerjev 10 gld.; Štefan Petelin iz Velicih Poljan 10 gld.; Anton Arko iz Ribnice srebrno svetinjo, Fran Podboj iz Ribnice srebrno svetinjo. V Št. Jarneji bilo je premiranje 7. septembra. Prignali so 32 kobil z žrebeti, 13 kobil brez žrebet in 26 žrebet. Premije so dobili za kobile z žrebeti: Matija Venner iz Zaboršta 40 gld.; Fran Eršte iz Dolenje nemške vasi 25 gld.; Anton Planinšek iz Mirne 20 gld.; Anton Majselj iz Št. Jarneja 20 gld.; Anton Prijatelj iz Rakovnika 15 gld.; Janez Kršin iz Gorenjega Gradišča srebrno svetinjo, Julija Rudež iz Gracarjevega turna srebrno svetinjo. Za kobile brez žrebet: Anton Majselj iz Št. Jarneja 30 gld.; Janez Dvornik iz Krške vasi 20 gld.; Janez Globenek iz Stare vasi 15 gld.; Janez Majcen iz Št. Janža srebrno svetinjo. Anton Barberič iz Čadreja srebrno svetinjo. Za žrebeta: Anton Štraus iz Kostanjevice 10 gld.; Josip Gričar iz Malenc 10 gld.; Janez Marinšek iz Cerkljan 10 gld.; Fran Recel iz Prekopa 10 gld.; Viktor Jombart iz Klevevža srebrno svetinjo; Marija Tavčar srebrno svetinjo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 82. Skoraj vsako leto sejem na jesen češpljeve koščice, vzkali jih pa neznatno malo. Kaj je vzrok, morda jesenska setev? (G. L. v R.)

Odgovor: Da sejete češpljeve koščice na jesen, to je uže prav. Znano je, da zelo nerade kalijo, zato pa

vrtnarji priporočajo razne pripomočke, ki pospešujejo kaljenje. Za dober pripomoček slovi ta le: Koščice se namakajo kakih štirinajst dni v redkem in ravnokar ugašenem apnu. Pozno na jesen sejejo se neoprane v 8 % globoke jarke. Spomladi, ko kali priženejo iz zemlje, potrosijo se z dobro vrtno prstjo.

Vprašanje 83. Namenil sem se posekati nekaj svojega gozda. Ker pa je v njem dosti lesa, ki bi bil po mojem mnenju dober za železnico, blagovolite mi sporočiti, kakšnega lesa da potrebuje železnica in katerih mer? (L. K. na M.)

Odgovor: Vi gotovo mislite železniške prage. Kolikor nam je znano, rabi železnica hrastove in bukove prage. Navadni pragi morajo biti po 2·5 m dolgi in po 15·3 cm debeli. Dvojnati pragi morajo biti po 3·8 m dolgi in po 20·3 cm debeli. Telegrafni drogi morajo biti po 6 do 8 m dolgi in po 5 do 20 cm debeli.

Vprašanje 84. Konj moj je dobil na kopitu strelno gnolino; domač kovač zdravi ga uže sedem tednov, konj pa ni ne le boljši, ampak vedno slabši. Prosim, odgovorite mi nujno, kako je pravilno zdraviti konja? (Č. G. v Pr.)

Odgovor: V tem listu Vam ne moremo dati navoda za zdravljenje strelne gnoline. Žalibog imajo pri nas mnogi konji to bolezen, krivda je pa le brezskrbnih gospodarjev. Izročite konja kakemu živinskemu zdravniku ali ga pa pripeljite v živinsko zdravilišče c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Da bode konj ozdravel, smem Vam skoraj jamčiti, saj pripeljavo v to zdravilišče konje, ki imajo strelno gnolino ali raka, in ktere so nevedni mazači mrcvarili uže cele mesece, a vender so ozdraveli. Sicer Vam pa priporočamo kupiti in brati knjigo: „Nauk, kako zdrava in bolna kopita kovati in kopitne bolezni ozdravljati.“ Knjigo je izvrstno spisal pokojni dr. Bleiweis, dobiva se pa v pisarni c. kr. kmet. družbe v Ljubljani po 60 kr., s pošto pa po 5 kr. več.

Vprašanje 85. Grah mi postaje v shrambi ves črviv, tako da na pomlad skoraj ni graha, ki bi ne bil preluknjan od črva. Se li da zabraniti to na kakšen način? (M. P. v M.)

Odgovor: Črv, ki je v grahu, je ličinka hroščeva, ki ga imenujemo grahov kucec (latinski bruchus pisi). Ta ličinka pogine pri 37° C., grah pa izgubi kaljivost šele pri 48° C. Na podlogi tega uničujejo ličinko. Denejo namreč dobro pomešan grah v krušno peč, kadar se shladi od 40 do 45° C.

Vprašanje 86. Štiri mesece je uže preteklo, odkar se je bila otelila ena mojih krav, vendar se še do danes ni pojala. Kaj utegne biti temu vzrok, in ali je pomagati? (E. J. v D.)

Odgovor: Da se včasih krave dolgo časa po porodu ne pojajo, temu morejo biti različni vzroki, namreč; če je krava veliko trpela pri zadnjem porodu ter vsled tega zelo oslabela ali pa če je vsled predobre krme preodebelela. Mogoče je pa tudi, da je krava bolna. Pomoč mora biti različna. Debelim kravam odtegne se nekoliko krme, zlasti se je varovati krmil,

katera debelijo, ne dajejo pa nič moči. Debele krave naj se shodijo, ter se večkrat postavijo poleg bika. Krave, katere se ne pojajo zato, ker so oslabele, naj se krmijo z dobro in tečno hrano. Žival z zdravili siliti k pojatvi prepustiti pa je živinskemu zdravniku.

Vpršaanje 87. Moja krava ima na vimenu polno bradavic. Ali jih je moči odpraviti? (E. J. v R.)

Odgovor: Izvrsten pripomoček s katerim se odpravljajo bradavice s kravjega vimena, je monoklorova očetna kislina, ki jo doboste v vsaki lekarni. Z majhnim čopičem zmocite bradavice, in kmalu se bode začela luščiti rožena koža, ki jo lahko potem tudi proč zbrišete.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dopis c. kr. vlade kranjske.

Št. 9435.

Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo prijavi je semkaj z odlokom od 8. septembra t. l. št. 12486, da je pripravljeno dati tistim posestnikom, ki hočejo skusiti ohraniti svoje po trtni uši napadene vinograde s kulturnim obdelovanjem vsaj skozi tri leta, brezplačno žveplena ogljika in na posodo vbrizgalnih kolov. To se bode pa le zgodilo, ako bode tehniški vodja Reichel priznal, da so potrebni pogoji za vseh in če se dotičnik zaveže ravnati po navodih imenovanega vodje.

Za nakup potrebnih gnojil se državna podpora ne more dovoliti.

To se torej daje častitemu glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe na znanje, s prošnjo, da blagovoli to prijaviti podružnicam in vinščakom sploh.

V Ljubljani 19. septembra 1887.

C. kr. deželni predsednik:
Winkler s. r.

Št. 17.653.

Razglas c. kr. finančnega ministerstva

z dne 16. junija 1887. l. do deželnih finančnih oblastev 1. na Dunaju, 2. v Pragi, 3. v Brnu, 4. v Inomostu, 5. v Gradci, 6. v Lincu, 7. v Solnogradu, 8. v Opavi, 9. v Celovcu, 10. v Ljubljani, kakor tudi do upravnih solišč, 11. v Ebensee-u, 12. v Ischel-u, 13. v Hallstadtu, 14. v Aussee-u, 15. v Halleinu in 16. v Hallu.

Vsled semkaj naznanjenih nujnih želj več kmetijskih društev in korporacij za olajšanje naredeb glede naročevanja solnih odpadkov, s kakeršnimi bi gnojili člani takih skupščin, določuje se za poskušnjo in s pridržkom preklica, ako bi se s takimi odpadki delalo na kvar in škodo solnih dohodkov, to le:

Za posamezne kmetovalce vsake kmetijske okrajne zadruge, vsakega kmetijskega okrajnega društva ali podružnice, vsake kmetijske zbornice morejo se potrebni solni odpadki za svoje gnojilne namene po na-

čelniku takih društev po naslednjem zaznamku naročevati in dobivati.

Ta zaznamek, v katerega je vpisati posamezne kmetovalce po njihovem stanovanji, stanu in imenu, in v katerem je navesti tudi od vsakega zahtevano množino solnih odpadkov, predložiti je po načelniku v dveh spisih dotičnemu deželnemu kulturnemu svetu oziroma kmetijski družbi v presojo in potrdilo, da se resnično toliko in toliko odpadkov potrebuje. Kadar se ti zaznamki vrnejo načelniku, predložiti jih je z vsemi popravki in s potrdilom (Certificirungsklausel) v dveh spisih dotičnemu upravnistvu solišča v predpisano uradovanje, ter je natančno naznaniti kraj, kjer hoče načelnik prevzeti poslano reč in pa postajo bližnjega okrajnega nadzorskega vodje finančne straže. (Finanzwache-Controlls-Bezirksleiter).

Upravnistvo soliško oziralo se bode pri mesečni razdelitvi nabrane zaloge solnih odpadkov na vsa do tega časa mu došla in še veljavna naročila po razmeri njih množine, toda le tako, da vsak naročnik dobi najmanj 50 $\frac{h}{g}$, to je: eno vrečo solnih odpadkov, in sicer se bode oziralo na taka skupna naročila tako, da bode množina takih skupno naročenih in odposlanih solnih odpadkov po željah teh društev, ako mogoče vsaj en železniški voz (vagon) znašala.

Pri tem pa je opomniti, da je odpadke v odkazani množini izročiti tudi tistim naročnikom, katerih potrdila (certifikati) so ob času razdelitve še veljavna, akoravno bi bila ta veljavnost nehala pred odpošiljatvijo ali ob času odpošiljatve zaradi preteklih 2 mesecev njih veljave.

Za solne odpadke, ki se odkažejo vsled takih skupnih naročil, izda solna prodajalna blagajnica samo eno na načelnika dotične kmetijske skupine glasečo se boletu. Pri onih soliščih, pri katerih se odpošiljajo solni odpadki po c. kr. glavnem ravnateljstvu (General-Direction) državnih železnic, izročiti je dotično množino odpadkov za boletu c. kr. glavnega ravnateljstva državnih železnic navedenemu načelniku, da salduje boletu in da prevzame in odpošlje dotične solne množine prejemnikom. Druga boleta in en zaznamek pošlje se pa po sol prodajočem uradu oziroma po nadzorstvu solne prodajalnice okrajnemu nadzorskemu vodji finančne straže, kateremu mora načelnik vprejemnem kraju naznaniti prihod poslanske reči, da isto pregleda in izroči omenjenemu načelniku, ako jo je našel brez pogreška, proti potrdilu na eni boleti in zaznamku in da odpravi svinčeni pečat.

Navedeni načelnik mora oddati potem prejete solne odpadke posameznim naročnikom naravnost, kolikor in kakeršnih je prejel za vsakega, proti potrdilu prejema najkasneje v 14 dneh, ker je solnemu oskrbnistvu odgovoren za to izvršitev.

Ko bi eden ali drugi naročnik sebi nakazane in že plačane množine solnih odpadkov ne hotel prevzeti, dolžan je načelnik naznaniti to nadzornemu okrajnemu vodji, da on da te solne odpadke na najprimernejši način uničiti, ker načeloma ni dovoljeno, da bi se od kmetovalcev za svoje gnojilne namene naročeni odpadk

prepustili komur koli si boji. V tem slučaju se tudi za odpadke dano plačilo ne povrne, na kar se morajo naročniki že naprej opozoriti. Nadzorni okrajni vodja ima potem boletu s potrdilom prejema poslati do solne prodajalnice oziroma do nadzorne solne prodajalnice, od koder jo je dobil; eden spis zaznamka obdrži pa on zaradi nadzorstva resnične oddaje označene množine odpadkov posameznim kmetovalcem in oziroma za porabo, ako bi se zbrk navedenih odpadkov utegnila pričeti kazenska obravnava.

Zaznamek.

po načelniku kmetijskega okrajnega društva v _____ za kmetovalce okraja _____ iz solišča _____ skupno naročenih solnih odpadkov za svoje gnojilne namene.

	Odgovor.
1. Izjava, hoče li načelnik nakazane odpadke le v celih železničnih vozovih (vagonih) ali katero koli odkazano množino prevzeti?	k 1.
2. Kraj, kjer bode načelnik prevzel poslano solne odpadke?	k 2.
3. Uradni sedež kontrolnega vodje bližnjega finančnega okraja?	k 3.

Okrajno kmetijsko društvo: _____ Solišče: _____

Deželni kulturni svet oziroma e. kr kmetijska družba: _____

Zaporedna št.	Imena posameznih kmetovalcev, ki so naročili odpadke	Njihovo stanovanje	Njih stan (veliki posestnik, mali posestnik, najemnik itd.)	Od posameznih naročena množina	Po deželnem kulturnem svetu oziroma kmetijski družbi potrjena množina	Pri solišči odkazana množina	Potrdilo dež kulturnega sveta oziroma kmetijske družbe, da so od posameznih kmetovalcev naročene množine gledé na njihovo kmetijo in obdelovanje potrebne in primerne, tam pa popravljene bile ia na kak način.
							Dan in mesec (datum) pečat: _____ podpis: _____

Ako bi navedeni načelnik omenjenih društev prejemši naznanilo od navedenega glavnega ravnateljstva na skupno naročilo oddeljene množine ne hotel prevzeti zaradi tega, ker je morebiti ni toliko, kolikor so je naročili, ali pa iz kakih drugih vzrokov, oziroma ako bi pristojnega denarnega zneska ne hotel poslati glavnemu ravnateljstvu, tedaj se tista množina ne sme njemu poslati, ampak se mora drugi mesec nabrani zalogi solnih odpadkov priračuniti, in tako ta mesec nabrana zaloga oziraje se na navedeno še ne izvršeno skupno naročilo, če je še veljavno, med druge med tem časom s prošnjo došle naročnike po predpisu razdeliti. Ako bi se pri tej razdelitvi na skupno naročilo odkazani solni odpadki zopet ne hoteli sprejeti, smatralo se bode to skupno naročilo za neveljavno ter se na nje ne bode več oziralo, ker podaljšanje veljave certifikatom za naročila solnih odpadkov nad dva me-

seca ni dopuščeno z ozirom na množiča se naročila na take soli in z ozirom na to, da jih je le malo, in ker bi vsled tega gotovo narasle marsikatero sitnosti in pritožbe poznejšjih naročnikov.

Naredbe gledé oddaje odpadkov za gnojilne namene na posamezna naročila ostanejo tudi še za naprej veljavne.

Konečno se določuje še to, da se bodo v prihodnje za zavezovanje ali zaklep vreč s solnimi odpadki namesto svinčenih pečatov (plomb) do daljnjih naredeb vpeljali papirnati zaklepi (vinjete), kateri bodo podobni tistim, ki rabijo pri pošiljlatvi tovarniške soli, in na katerih mora biti napisano: „Salzsud-Betriebs-Abfälle“ in pa ime solišča. Ako bi se pa s tem lažim zaklepom vreč pospeševale zlorabe s solnimi odpadki, to se bode precej zopet nadomestil s svinčenim pečatom.

Za ta zaklep ali zavezo se od naročnikov ne bode zahtevalo nikako plačilo.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 28. septemb.: Hektoliter: pšenice 7 gld. 27 kr., rži 4 gld. 55 kr., ječmena 3 gld. 25 kr., ovs 2 gld. 60 kr., ajde 4 gld. 22 kr., prosa 3 gld. 90 kr., turšice 4 gld. 55 kr., leče 11 gld. — kr., graha 12 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 32 kr., 100 kilogr. sena 2 gld. 41 kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 69 kr.

V Kranji 26. septemb.: Hektoliter: pšenice 5 gld. 85 kr., rži 4 gld. 86 kr., ovs 2 gld. 60 kr., turšice 4 gld. 70 kr., ječmena 4 gld. 22 kr., ajde 4 gld. 55 kr.; 100 kilogr. sena 2 gld. — kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 60 kr.

V Rudolfovem 26. septemb.: Hektoliter: pšenice 6 gld. 51 kr., rži 4 gld. 55 kr., ovs 1 gld. 96 kr., ajde 4 gld. 23 kr., turšice 4 gld. 88 kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 40 kr.

Na Dunaji 22. septemb.: 100 kilogramov: pšenice gld. 7.10 do 7.90, rži gld. 5.50 do 8.50, ječmena gld. 6.50 do 8.50, ovs gld. 5.40 do 6.75, turšice gld. 6.15 do 6.40.

V Budapešti 22. septemb.: 100 kilogramov: pšenice gld. 6.25 do 7.90, rži gld. 5.25 do 5.50, ječmena gld. 5.60 do 6.60, ovs gld. 5.10 do 5.30, turšice gld. 5.70 do 5.80.

Klavna goved.

Na Dunaji 19. septemb.: Ogerski pitani voli gld. 52 do 56.—, galic. pitani voli gld. 50 do 58, nemški pitani voli gld. 52 do 60, biki in krave gld. 44 do 51 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

V Presburgu 19. septemb.: Ogerski mladi voli gld. 54 do 61, nemški mladi voli gld. 56 do 62 za 100 kilogr.

Prašiči.

V Steinbruchu pri Budapešti 24. septemb.: Ogerski

stari, težki 42—43 kr., ogerski mladi, težki 44—45 kr., srednji 44—45 kr., lahki 44—45 kr.; težki kmetijski prašiči 00—00 kr., srednji 44—45 kr., lahki 44—45 kr.; srbski težki 42—43 kr., srednji 42—43 kr., lahki 41—42 kr. (Cena velja za 1 kilogr.)

S p e h.

V Ljubljani	28. septemb.:	1 kilogr.	60 kr.
V Kranji	26. "	1 "	— "
V Rudolfovem	26. "	1 "	56 "
V Celovcu	22. "	1 "	65 "
Na Dunaji	7. "	1 "	55 "

INSERATE

eprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni ter orožni kovač in nožar
v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdnarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (72—2)

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa
v Bubni pri Pragi.

Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje

za sejat vseh sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

☛ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastonj in poštne prosto. ☛ (10—16)

■ Pocijnena, bodeča žica (drat) iz jekla. ■

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kur-nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in šuto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Železne vrate in stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

Eisendraht- und Maschinendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei
Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.

☛ Ograje iz pocijnene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo ograjenemu prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune dpošle se zastonj in poštne prosto. (27—15)

S strojem
pletene
mreže
iz žice (dratu).

IZVIRNO

belansko goved (bike)

nakupeljno z državno podporo prodajal bode podpisani odbor

v saboto dne 8. oktobra t. l., dopoldne ob 9. uri na dvorišu gostilne pri „Žumru“ v Kranji.

Goved se bode prodajala potom dražbe pod sledečimi pogoji:

1. Goved se postavi na dražbo za polovico cene, ki je družbo stala in se onemu odda, ki največ zanjo ponudi (74—2)

2. Kdor goved kupi, jo mora precej plačati.

3. Kupec se zaveže z zaveznim listom, da vzeme kupljeno goved v varstvo svojo. Podpisani odbor v nobeni zadevi dober ne stoji, zato naj pa vsak, ki misli kako goved kupiti, žival še pred dražb, dobro pregleda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vsem, kateri zidajo ali popravljajo kako poslopje, ali sploh potrebujejo železnino, naj bode priporočena zaloga železja in vseh v to stroko spadajoče stvari

Andr. Druškovič-a

(poprej Jakoba Nekrepa)

na Mestnem trgu št. 10,

kjer se dobivajo v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, štorje za štokodoranje, drat in cveki, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejeni štedilni ognjišči in njih posamezni deli.

Posebno po nizki ceni dobivajo se stroji in orodja za poljedelstvo, kakor mlatilnice, same ali z vlačilnikom (Göpel), slamoreznice, čistilnice za žito (Trieur), brane in lepo in močno narejeni plugi. (66—6)

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtnice, visokodebelnatih in pritličnih: sadnega drevja, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlabnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotličnega drevja in grmovja, drevja (16—16) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

Cenike je dobiti zastoj in franko.

Dva živinska semnja

in sieer

vsako leto 1. maja in 18. oktobra

dovolila je visoka c. kr. deželna vlada z odlokom iz dne 26. prosinca t. l. št. 11565 na (75—1)

Boh. Bistrici na Gorenjskem

Slavno občinstvo se vabi k obilni udeležbi na prvi semenj, ki bo na sv. Lukeža dan t. j. 18. oktobra t. l.

Županstvo na Boh. Bistrici, 24. septembra 1887.

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja
prodajata

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelava, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kositarskih (plehastih) posodah za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46—12)

Tovarna za kostne pridelke in lim

Luckmann-a & Bamberg-a

v Ljubljani

priporoča svoja zelo uspešno učinkujoča

umetna gnojiva, kostne
moke in superfosfate

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—13)

„AZIENDA“

avstro-ogerska družba za zavarovanje življenja in rent.

avstro-ogerska družba za zavarovanje proti elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse števil. 43.

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti. zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmišljenim;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo požar ali strela, parne ali plinove eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izprazenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi ogenj ali strela ob žetvi in košnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi toča na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim prevažanja blaga po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradci, Albrechtsgasse 3; v Inomostu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaclava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstaufengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki radi dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice števil. 3, pri
JOSIPU PROSENC-u.

(4—9)

Prodaja gozdnih sadik.

Sto tisoč prav lepih 2, 3 in 4 leta starih macesnov, smrek in črnih borovcev je iz lastne drevnice za prodati. Cena od prejšnjih let je zdatno znižana, toraj prijatelji pogozdovanja, ne zamudite zlatega jesenskega časa. Sadike dobiste pri (76—1)

Andreju Rovanu na Colu nad Vipavo.

(3—12)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta glđ. 2.30, četrt leta glđ. 1.15.

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.
 " " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.
 " " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.
 Gustav Pire: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.
 L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.
 Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.
 W. Schleicher: **Živali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.
 M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.** Cena 10 kr.
 Dr. Simon Strupl: **Žininozdravništvo.** Cena 1 glđ. 80 kr.

Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštnem povzetju, kedor pa deoar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani

na velikem mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pismenih zahval o naših **izbornih skušenih** domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve in ena kemična tovarna v Gradci (na Stajarskem) ena pa v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi:

Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin in revmatizem, trganje po udih, bolečine v križu ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem. 1 steklenica 50 kr., tucat 4 glđ. 50 kr. (15—9)

Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Kričistilne kroljice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazenem želodecu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljicah à 21 kr.: jeden zavoj s 6 škatljicami 1 glđ. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Vsa ta naštetá zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczyja v Ljubljani

zraven rotovža in se vsak dan s pošto razpošilja.

MARIA-ZELLER TROPFEN
 NUR ECHT BEI
 APOTHEKER TRNKÓCZY
 LAIBACH 1 STÜCK 20.

Marijacejske kaplice za želodec,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vspeli pri veli boleznih v želodecu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urák, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodecu, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 glđ., 5 tucatov samo 8 glđ.

Svarilo!

Opozorjamo, da se tiste istinite Marijacejske kaplice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Planinski zeliščni sirup kranjski

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vrtaból, jetiko, prsne in pljučne bolezine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 fl. Samo ta sirup za 56 kr. je pravi.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri boleznih krav, konj in prašičev. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kušnih boleznih, kašlja, plučnih in vratnih oleznij ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 glđ.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretégo žil, otekanji kolen, kopitnih boleznih, otrpjenji v boku, v križu itd., otekanji nog, mehurjih na nogah, izvinjenji, tiščanji od sedla in oprave, pri sušici itd. s kratka pri vseh unanjih boleznih in hibah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 glđ., 5 stekl. z rabilnim navodom vred samo 4 glđ.

PROGRAM

delitve premij za govejo živino, ki bode na Bohinjski Bistrici

v torek 18. oktobra t. j. na sv. Lukeža dan.

Slavno c. kr. ministerstvo kmetijstva in slavni deželni zbor kranjski sta na predlog c. kr. kmetijske družbe kranjske blagovolila dovoliti, da se na Bohinjski Bistrici za radoljiški okraj napravi delitev premij za govejo živino, in sta v ta namen dovolila potrebni denar.

Cilj in konec tej razstavi in delitvi premij je:

a) Da se živinorejci tega okraja s primerjanjem goved različnih krajev spodbudijo v napredek živinoreje in o njem podučijo;

b) da se razvidi vspeh, ki se je vzlasti s pripomočjo državne podpore dosihmal dosegel pri reji naše domače goveje živine;

1. Pravico do premij na Bohinjski Bistrici imajo vsi živinorejci okraja radoljiškega.

2. Do 9. ure dopoldne mora pa vsa živina na mestu razstave biti, in sicer posebej junci, in posebej telice in posebej krave na ograjah privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki živini streže.

3. Živina, katera hoče premije deležna postati, mora najmanj uže pol leta lastnina tistega gospodarja biti, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričalom svojega županstva.

4. Može, kateri bodo sodili premiranje živine, se izberó po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva kmetijstva in se morajo ravnati po propisih za to določenih.

5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da bode spolnil vse, kar imenovani ministerski predpisnik veleva ter da bode premirano goved naj manje eno leto za plemo obdržal.

6. V razstavo se pripuščajo:

junci (biki), ki so $\frac{1}{2}$ do 3 leta stari,
breje telice, ki so najmanj 2 leti stare,
molzne krave, ki so imele eno, dvoje, tri,
štiri ali k večem 5 telet.

Goved smé biti izvirnega Marijadvorskega, Muriškega, Belansko-Pincgavskega plemena in pa mešana domača živina z gorej imenovanimi 3 rodovi ali pa tudi z drugimi zlahtnimi rodovi ali pa tudi čisto domača živina.

7. Za lepo živino so odločene premije takole:

I. premija (državna) za bika: . . . 30 gl.	IV. " (državna) " . . . 10 gl.
II. " (deželna) " . . . 25 "	V. " (deželna) " . . . 10 "
III. " (državna) " . . . 20 "	VI. " " " . . . 10 "
IV. " " " . . . 15 "	I. " (deželna) za krave . . . 20 "
I. " (državna) za telice . . . 20 "	II. " (državna) " . . . 15 "
II. " (deželna) " . . . 20 "	III. " (deželna) " . . . 15 "
III. " " " . . . 15 "	IV. " " " . . . 10 "
	V. " " " . . . 10 "

OPOMBA: Na dan delitve premij t. j. na sv. Lukeža dan, bode na Bohinjski Bistrici tudi prvi letni in živinski semenj.

Od centralnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani 17. septembra 1887.

Gustav grof Thurn,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.